

4. ИЗБИРАЕМИ МЕРКИ

МЯРКА 1.1 ИНВЕСТИЦИИ В ЗЕМЕДЕЛСКИ СТОПАНСТВА

Принос на мярката към общите цели на Програмата

Обосновка

Земеделието е основният източник на доход за 25,6 % от българското население. Земеделието е важен фактор за заетостта в страната и има голямо социално и икономическо значение.

Миграцията от селата към градовете доведе до драматични промени във възрастовата структурата на населението, занимаващо се със земеделие. Като последица понастоящем по-малко от 15 % от фермерите са под 40 години. Младите хора имат твърде малко стимули да се занимават със земеделие предвид на ниските и непривлекателни доходи и лошите условия на труд.

Броят на малките и средните частни земеделски стопанства преобладава, като само 0,2 % от тях са с повече от 10 ха. Средният размер на обработваната земя за частните ферми е между 1.5-2 ха. Обработването на малки лични парцели ограничава наличните средства на фермерите за инвестиране, което води до влошаване състоянието на машините и оборудването и остаряване на трайните насаждения. Съществуващите технологии и машини за обработка на земята, засаждане на семена/растения, прибиране на реколтата /брание са физически и морално остарели. В резултат на това добивите са далеч под нормалното, производството е нискокачествено и цените падат. Повечето от дейностите в животновъдството не са механизирани или оборудването е твърде старо, в резултат на което продукцията е с ниско качество и не отговаря на изискванията на ЕС за хигиена и качество. Бързата хармонизация на законодателството с това на ЕС налага високи изисквания, които не могат да се постигнат без съществено подобряване състоянието на стопанствата.

Подкрепата в областта на инвестициите е един от важните инструменти за ускоряване адаптирането на земеделския сектор. Подкрепата в областта на инвестициите е един от приоритетите за България, за която са необходими много усилия, за да се подпомогнат земеделските производители да постигнат задоволителен стандарт на живот и труд, подобряване на качеството на продукцията и печалбата им.

Мярката е насочена към подобряване на качеството на земеделските продукти.

Инвестициите за производство на мляко и месо целят подобряване на благосъстоянието на животните и хигиенните условия, които ще доведат до повишаване на качеството на продуктите, главно в млечния сектор. Тези инвестиции няма да повишат добивите на мляко в национален мащаб, тъй като постепенно малките стопанства (1-3 крави) ще бъдат елиминирани, поради неефективност и ниско качество на млякото, неотговарящо на националните стандарти.

Природосъобразното използване и събиране на торта при животновъдството съответства на целите, заложи в Нитратната директива на ЕС 91/676/ЕЕС.

При трайните насаждения се предвижда да се подобри качеството и здравното състояние на насажденията чрез спазване на изискванията за сертификация, за да се постигнат европейските стандарти; подобряване на механизацията на ниво ферма. Подобряването на напояването ще доведе до намаляване на производствените разходи на единица продукция като резултат от по-стабилните добиви. Това ще има положителен ефект върху доходите и условията на работа, като по този начин младите хора ще бъдат привлечени и задържани в земеделието. Повишаване ефективността на работата ще допринесе също и за по-добър достъп на фермерите до банково финансиране.

От друга страна мярката фокусира и върху повишаване на конкурентноспособността и ефективността на земеделски стопанства със среден размер. Това са земеделски стопанства, които продават повече от 50% от произвежданата продукция и имат до 50 работника. Съгласно Закона за малки и средни предприятия (ДВ, бр. 84/99 г.) класификацията на предприятията е следната: микро - до 10 заети, малки – до 50 заети и средни – до 100 заети.

Структурните инвестиции трябва да допринесат по-конкретно за насърчаване на средните, търговско ориентирани земеделски стопанства с млади хора, произвеждащи за пазара земеделски или животински продукти с добро качество, предназначени както за директни продажби, така и за преработка и насочени към определени стратегически сектори за България: овощни градини, дребни плодове, лозя, зеленчуци, мляко и млечни продукти, месо.

Тези инвестиции трябва да бъдат достатъчни, за да обхванат достатъчен брой от земеделски стопани във всеки един от стратегическите сектори, за да се получат някои директни резултати и в същото време – да имат демонстрационна функция за другите земеделски стопани. С цел да се постигне концентрация на финансовите средства по тази мярка и ефект от нейното прилагане, изборът на проектите ще отчита вертикалната интеграция, т.е. ще бъде даден приоритет на проекти, концентрирани около преработвателни предприятия в съответните сектори, подпомагани по мярка 1.2. “Подобряване на преработката и маркетинга на земеделски и рибни продукти”, с цел тяхното съответствие с изискванията на ЕС. Приоритет при закупуване на машини по тази мярка ще бъде даден на признати организации на производители в избраните сектори.

Прилагането на тази мярка ще доведе до реструктуриране на земеделските стопанства и постигане на конкурентно ниво на заетост.

Слаби страни:

- Липса на капитал за инвестиране;
- Недобре организирана и структурирана кредитна система, неблагоприятни лихви по кредити и липса на конкретни гаранции за кредит;
- Неадекватна структура на земеделските стопанства; (по-голямата част от стопанствата са много малки, произвеждат за собствено потребление, голям процент от земеделските стопани са възрастни; голяма част от собствениците не са професионални земеделци и т.н.);
- Неадекватни жизнени и работни условия за повечето от земеделските стопани;
- Ниска ефективност и неадекватни добиви и цени, осигуряващи ниски доходи;
- Неадекватни умения за търговско ориентирани стопанства;
- Липса на специализация на земеделските стопанства;

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

- Неблагоприятна възрастова структура на овощните градини и лозята, с голям процент възрастни растения;
- Липса на млади насаждения за плодови дървета и лози: необходимост от сертифициран посадъчен материал;
- Остарели и неадекватни помещения за животни;
- Лоши хигиенни и санитарни условия;
- Голям брой животни се колят в домашни условия при липса на контрол;
- Липса на суровини и недобро качество на суровините;
- Липса на вертикална интеграция: производство – преработка;
- Недостатъчна информация за работещите в сектора;
- Липса на трансфер на научни знания и липса на приложение на придобития опит;
- Липса на обучение и консултантски услуги;
- Липса на добро управление;
- Липса на маркетинг ноу-хау;
- Недостатъчна представителност на производителите на ниво групи;
- Остаряло и неадекватно оборудване и машини;
- Остарели системи за напояване, вкл. в стопанствата.

Силни страни:

- Благоприятни климатични, почвени и топографски условия за повечето земеделски продукти;
- Наличие на подробни проучвания на климатичните и почвени условия;
- Традиции в земеделието и богат опит;
- Интересни, но неразвити местни сортове лози и зеленчуци;
- Добър потенциал в животновъдството за увеличаване на производството;
- Подобрене след спада от предходния период;
- Относително евтина работна ръка.

Връзка с други мерки

Тази мярка е свързана със следните мерки в Националния план за развитие на земеделието и селските райони:

- Подобряване на преработването и маркетинга на селскостопански и рибни продукти;
- Създаване на организации на производители ;
- Развитие и диверсификация на икономическите дейности, създаване на възможности за многостранни дейности и алтернативни доходи;
- Развитие на селскостопански дейности, целящи опазването на околната среда;
- Управление на водните ресурси – напояване;
- Подобряване на професионалното обучение;
- Техническа помощ.

Съществуват връзки също и с други програми на ЕС (ФАР) или с национални програми:

- пилотния проект в Добрич (подобряване на условията за отглеждане на животни и на хигиенните условия за доене и съхранение на мляко).
- Проектите на програма ФАР за подобряване на ветеринарния и фитосанитарния контрол;
- Програма ФАР – социално развитие 2000-2001;
- Националната инвестиционна програма;

- инвестиции за оборудване за напояване;
- предоставяне на услуги и консултации от НССЗ.

Цели

Тази мярка включва подкрепа на частни инвестиции, насочени към подобряване на качеството и технологиите за производство на селскостопански продукти в следните сектори: млекопроизводство, месопроизводство, плодове и зеленчуци, лозя.

Крайната цел е подобряване на приходите от земеделска дейност, както и на условията на живот и труд на земеделските производители и по-добро използване на човешките ресурси.

Тази мярка ще допринесе за постигане на следните цели:

- повишаване качеството на продуктите;
- намаляване на производствените разходи, повишаване на конкурентноспособността и ефективността на земеделските стопанства;
- подобряване и модернизиране на производството;
- съхранение и опазване на природната среда, подобряване на хигиенните условия и опазване здравето на животните, с цел достигане на изискванията на ЕС;
- спазване на фитосанитарните изисквания при отглеждане на трайни насаждения, с цел достигане на изискванията на ЕС;
- контрол върху замърсяването на околната среда от земеделските стопанства, с цел подобряване опазването на околната среда;
- адаптация на производството в съответствие с предвижданите пазарни тенденции;

Описание

1. Подмярка “Мляко и млекопроизводство”

Конкретни цели:

- повишаване качеството на продукцията;
- подобряване на състава и структурата на стадата;
- подобряване на структурата на земеделските стопанства;
- повишаване на средната продуктивност на животните;
- подобряване хигиената на животните и на производството, с цел удовлетворяване изискванията на ЕС;
- опазване здравето на животните;
- по-добро използване на човешките ресурси.

Допустими инвестиции:

- първоначално закупуване на чистопородни женски животни за разплод от млечни породи, които са включени в родословната книга, само веднъж за целия период на програмата;

*- инвестицията се подкрепя, само при условие, че стопанството на кандидата отговаря на европейските стандарти, съгласно Кодекс за изискванията в областта на опазване на околната среда, хигиената и хуманното отношение към животните, ветеринарните и фитосанитарните изисквания в земеделското стопанство (Приложение 2 на мярката), вкл. за новозакупените животни.

- машини за почистване на тор, за доене, включително подвижни агрегати за доене (за по-малки стопанства), оборудване за охлаждане на ниво ферма, оборудване за преработка на фураж;

- построяване и модернизация на помещения за отглеждане на животни и съхранение на фураж и готови продукти;
- малогабаритно оборудване за товарене и разтоварване и транспортни линии;
- изграждане на торосъбирателни и септични ями;
- оборудване с филтри и създаване на пунктове за дезинфекция и осеменяване;
- изграждане и оборудване на млекосъбирателни пунктове, включително лабораторно оборудване, само в случай на кандидатстване на признати организации на производители;
- охладителни вани, вани за пастьоризация на млякото и производство на млечни продукти на равнище стопанство с капацитет, който не превишава собствената продукция, включително и закупените чистопородни женски животни по точка 1;
- подобряване на пасищата и въвеждане на електрически пастири;
- подобряване на водозахранването на ниво стопанство, например свързване на стопанството с водоизточници, построяване на резервоари за вода и закупуване на филтри.
- механизация за стопанството, специализирано оборудване, включително софтуер;
- закупуване на ветрогенератори и вятърни помпи за изпомпване на вода;

2. Подмярка “Месо и месопроизводство”

Конкретни цели:

- подобряване на породния състав, чрез въвеждане на специализирани породи за месо в говедовъдството, овцевъдството и свиневъдството, включени в племенните книги;
- подобряване на хигиената при производство на месо и защита на здравето на хората;
- специализиране на говедовъдните, овцевъдните и свиневъдните ферми към производство на месо;
- подобряване качеството на свинското, в съответствие със световните тенденции и нуждите на потребителите (повишаване дела на постните меса);
- намаляване на разходите за производство на месо;
- въвеждане на производствени методи, опазващи и подобряващи околната среда;
- опазване на здравето на животните;
- подобряване хигиената на месопроизводството и опазване здравето на персонала;
- повишаване качеството на фуража;
- по-добро използване на човешките ресурси.

Допустими инвестиции:

- първоначално закупуване на чистопородни женски говеда, включени в родословните книги, които съставляват до 1/3 от общия брой на говедата, както и на елитни свине майки, включени в племенните книги от следните породи: Пиертен, Ландрас, Дунавска бяла, Дюрок, Голяма бяла до 20 животни, но само веднъж за седемгодишния период на програмата. Специализирани нуклеосови и репродуктивни стопанства могат да закупуват мъжки разплодни прасета от породите Пиетрен, Ландрас, Дунавска бяла, Дюрок и Голяма бяла до 10 броя. Еднократно закупуване на елитни майки-зайкини, включени в племенната книга до 1/3 от основното стадо.

*- инвестицията се подкрепя, само при условие, че стопанството на кандидата отговаря на европейските стандарти, съгласно Кодекс за изискванията в областта на опазване на околната среда, хигиената и хуманното отношение към животните, ветеринарните и фитосанитарните изисквания в земеделското стопанство (Приложение 2 на мярката), вкл. за новозакупените животни.

- построяване и модернизация на помещения за отглеждане на животни и птици за угодяване;
- технологично оборудване на помещенията за животни и птици, отглеждани за месо (за хранене, водопой, почистване на тор, поддържане на оптимален микроклимат);
- построяване на малки цехове за смески и комбиниран фураж и закупуване на специализирано оборудване, вкл. софтуер;
- пречиствателни съоръжения за свинеферми и птицеферми;
- машинен парк за стопанствата.

3. Подмярка “Трайни насаждения: лозя, овощни градини, ягодоплодни”

Конкретни цели:

- подобряване на видовото и сортовото разнообразие на насажденията (многогодишни) чрез контрол и на здравния статус на посадъчния материал;
- подобряване качеството на продукцията;
- подобряване на напояването ;
- подобряване на обработката и опаковането в земеделските стопанства.

Допустими инвестиции:

- създаване, засаждане, презасаждане и възстановяване на овощни дървета и ягодоплодни;
- изкореняване и възстановяване на съществуващи винени лозя за качествени вина препоръчани и разрешени сортове грозде (без хибриди);
- закупуване на различни видове машини и оборудване за земеделско производство, вкл. софтуер;
- оборудване за напояване във фермите (с изключение на винени лозя за качествени вина от определен район);
- малогабаритно оборудване за обработка и опаковане; друго специализирано оборудване, вкл. софтуер;
- изграждане и оборудване на разсадници за производство на сертифицирани трайни насаждения: лозя, овощни дървета и ягодоплодни.

4. Подмярка “Зеленчуци, цветя, етерично-маслени култури, многогодишни лечебни растения, зърнени култури, маслодайни култури, тютюн-висококачествени сортове, памук”

Конкретни цели:

- намаляване на разходите за производство,
- подобряване на качеството на продуктите.

Допустими инвестиции:

- засаждане или подмяна на трайни насаждения, етерично-маслени или многогодишни лекарствени растения;
- покупка на различни видове специализирана земеделска техника и оборудване (вкл. софтуер);
- оборудване за напояване във фермите;
- малогабаритно оборудване за обработка и опаковане;
- закупуване на оборудване за създаване на микроклимат в оранжерии;

- изграждане и модернизация на оранжерии;
- складове в съответствие с размера на стопанството;
- сушилни и оборудване за сушене.

5. Подмярка “Яйца и яйчни продукти”

Конкретни цели:

- подобряване на хигиената при производство на яйца и защита на здравето на хората;
- подобряване качеството на продукцията;
- опазване на здравето на птиците.
- намаляване на разходите за производство на яйца;

Допустими инвестиции:

- построяване и модернизация на помещения за отглеждане на птици за яйца;
- технологично оборудване на помещенията за птици, отглеждани за яйца (за хранене, водопой, почистване на тор, поддържане на оптимален микроклимат)
- построяване на малки цехове за смески и комбиниран фураж и закупуване на специализирано оборудване, вкл. софтуер;
- изграждане и оборудване на лаборатории за контрол на качеството;
- изграждане и оборудване на цехове (малки предприятия) за сортиране, маркиране и опаковане на яйца за консумация;
- машинен парк за стопанството.

Допустими разходи

Допустимите инвестиции по сектори са посочени по-горе и в Наредбата за прилагане на мярката.

Инвестиционните разходи ще се считат допустими за подкрепа ако отговарят на условията на чл.4, секция Б от Многогодишното финансово споразумение (МФС) между Европейската комисия от страна на Европейската общност и Република България, сключено на 18.12.2000 г. (публ. ДВ бр. 17/23.02.2001 г.);

За да е допустими за подкрепа един проект, всички разходи за услуги, работа, машини, доставки и оборудване, трябва да са с произход от страните членки на ЕС или страните, посочени в чл.14 (2.7), Секция А на МФС. Ако е необходимо, крайните бенефициенти трябва да са в състояние да докажат това в договорите за доставки или услуги, използвайки приемливи доказателствени средства;

Само разходи изплатени от Агенцията след датата на Решение на Комисията относно поверяване на финансовото управление на Агенция САПАРД, или датата определена в това решение могат да бъдат считани за допустими за подкрепа от Общността .

Финансови условия

1. Общият размер на субсидията (национални средства и средства на ЕС) ще бъде 50 % от реалните одобрени инвестиционни разходи. Ако са получени помощи от други публични донори, стойността на субсидията се изчислява след тяхното приспадане.
2. Финансовото участие на подпомагания по отношение на реалните одобрени инвестиционни разходи трябва да бъде 50%.

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

3. Максималният размер на разходите за инвестиционните проекти за периода на изпълнение на програмата (2000-2006 г.) е 1 000 000 евро за земеделско стопанство;
4. Минималният размер на разходите за инвестиционните проекти са както следва:

Подмярка “Мляко и млекопроизводство” -	10 000 евро;
Подмярка “Месо и месопроизводство” -	15 000 евро;
а за зайцевъдство -	5 000 евро;
Подмярка “Трайни насаждения: лозя , овощни градини” -	10 000 евро;
Подмярка “Зеленчуци, етерично-маслени култури, многогодишни лечебни растения, цветя, зърнени култури, маслодайни култури, памук и висококачествени сортове тютюн” -	10 000 евро;
а за етерично-маслени култури и многогодишни лечебни растения –	5 000 евро;
Подмярка “Яйца и яйчни продукти” -	15 000 евро.
5. Инвестиционните разходи включват също така и разходите за разработване на бизнесплан и инвестиционния проект, в размер на не повече от 5% от стойността на инвестиционния проект, но не повече от 8 000 евро и максимум 12% при технически проект за строителство, за общи разходи като разходите за възнаграждения на инженери и консултанти, правни услуги, разходи за технико-икономическа оценка и анализи, за подготовка и/или изпълнение на проекта, както и разходи, пряко свързани с мярката.

Избираеми бенефициенти:

В случай на кандидатстване на признати организации на производители, изискването за регистрация като земеделски производители, по реда на Наредба №3 важи за техните членове. Изискванията по сектори, посочени по-долу трябва да бъдат изпълнени съвместно от членовете на организацията.

Подпомагат се:

1. физически лица, регистрирани като земеделски производители, по реда на Наредба №3 от 29.01.1999г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските производители (ДВ бр. 10/1999 г.) и животновъдните им обекти да са регистрирани в Регионалната ветеринарно-медицинска служба, и не по-възрастни от 55 години;
2. юридически лица, регистрирани като земеделски производители, по реда на Наредба №3 от 29.01.1999г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските производители (ДВ бр. 10/1999 г.) и животновъдните им обекти да са регистрирани в Регионалната ветеринарно-медицинска служба, с не повече от 25% държавно или общинско участие.

В сектора мляко и млекопроизводство се подпомагат:

- земеделски производители, които притежават най-малко 15 млечни крави или 100 млечни овце, или 10 млечни биволици или 100млечни кози ;

В сектора месо и месопроизводство се подпомагат:

- земеделски производители, които притежават най-малко 15 телета или 30 свине, или 1500 пилета бройлери при 5 оборота годишно, или 3000 от други видове птици, или 50 агнета и шилета за уговяване или 50 майки зайкини;
- подпомагат се лица, които имат право да ползват земя за фураж в съотношение 0,5 хектара на юница и 0,7 хектара на 1 крава.

В сектора трайни насаждения се подпомагат:

- земеделски стопанства, които отглеждат или разполагат със земя за отглеждане на трайни насаждения:
 - а) минимум 2 ха за винено грозде или овощни градини или
 - б) минимум 0,5 ха за десертно грозде, или
 - в) минимум 1 ха за маточни градини или маточници, или
 - г) минимум 1 ха за ягодоплодни култури.

В сектора зеленчуци, цветя, многогодишни етерично-маслени растения, многогодишни лекарствени растения, зърнени култури, маслодайни култури, памук и висококачествени сортове тютюн се подпомагат:

- земеделски производители, които разполагат със земя за отглеждане на минимум 0,1 ха оранжерии (зеленчуци и цветя) или минимум 0,5 ха многогодишни етерично-маслени растения или многогодишни лечебни растения;
- земеделски производители, които отглеждат минимум 0,5 ха полски зеленчуци или минимум 10 ха зърнени култури, или маслодайни култури или минимум 1 ха памук или висококачествени сортове тютюн.

В сектор яйца и яйчни продукти се подпомагат:

- земеделски производители, които притежават най-малко 5 000 кокошки-носачки.

При процеса на оценка, ще се проверява дали подпомаганият отговаря на условията за подпомагане. В случай, че кандидатурата отговаря на условията, планът за развитие на земеделското стопанство ще бъде оценен, а оценяването ще се извърши въз основа на критериите за избор, посочени в таблицата, с цел проектът да отговаря на целите на мярката.

Критерии за избираемост

1. минимум 50% от общия му доход да идва от стопанството;
В случай на кандидатстване на признати организации на производители критерият се проверява по отношение на техните членове.
2. подпомаганият следва да докаже достатъчни земеделски умения и компетентност:
 - минимум 3 години опит в земеделието или диплома за придобита квалификация в областта на земеделието, издадена от акредитирано учебно заведение;
 - ако подпомаганият не отговаря на горното условие за професионална квалификация, задължително да премине обучение в курс, с продължителност най-малко 150 учебни часа преди крайното изплащане на помощта;
 - в случай, че подпомаганият е юридическо лице, горното условие важи за неговите мениджъри;

3. подпомаганите следва да докажат икономическа жизнеспособност на земеделското стопанство в края на реализацията на проекта. Тази икономическа жизнеспособност се определя като пълно използване на ресурсите на земеделското стопанство и възможност да осъществява текущата си дейност без държавна подкрепа и да генерира по-висок бруто доход. Критериите за икономическа жизнеспособност се дефинират както следва:
 - стопанството трябва да докаже, че има възможност да обслужва задълженията си редовно без да застрашава нормалната дейност на фермата;
 - да генерира брутен доход, който е поне 10% по-висок от този, който е имало преди началото на програмата;
 4. юридическите лица не могат да бъдат подпомагани, ако имат финансови затруднения – просрочени задължения към банки, ДФ ”Земеделие”, държавен и общински бюджети;
 5. подпомаганият трябва да представи, в случай на арендуване на земя, аренден договор за срок от минимум: 5 години в случай на подкрепа за покупка на оборудване и 10 години в случай на подкрепа за строителство и трайни насаждения, като е допустимо до 1/3 от посочените срокове да са изтекли към датата на кандидатстване;
 6. подпомаганият трябва да докаже, че има нормални пазари за реализация на продукцията си. Той трябва да представи писмо за намерение или подписани договори за реализация на най-малко 1/2 от годишната си продукция;
 7. земеделското стопанство на подпомагания трябва да отговаря на изискванията на българското законодателство за околна среда (за случаите, в които дейността на кандидата подлежи на задължителна оценка на въздействието върху околната среда съгласно Закона за опазване на околната среда), хигиена и хуманно отношение към животните в момента на вземане на решението за отпускане на помощта;
- Когато минималните изисквания, свързани с европейските достижения в областта на околната среда, хигиената и хуманното отношение към животните са били наскоро въведени спрямо получаване на молбата, решението за отпускане на помощ ще бъде при условие, че стопанствата ще отговарят на тези нови изисквания в края на реализацията на инвестицията.
8. инвестиционните проекти трябва да отговарят на изискванията на хармонизираното с европейското българско законодателство относно околната среда, хигиената, хуманното отношение към животните и фитосанитарните изисквания:
 - Да съответства на изискванията на Закона за ветеринарно-медицинската дейност и на наредбата за неговото прилагане, на минималните изисквания за доброто състояние на свинете, регламентирани с Наредба №26/5.11.99, (директива на ЕС 91/630/ЕЕС), минималните изисквания за доброто състояние на кокошки в клетки, регламентирани от Наредба 13/06.07.99 (директива на ЕС 86/113/ЕЕС), минималните изисквания за доброто състояние на телета, съгласно Наредба №30/29.11.99 директива на ЕС 91/629/ЕЕС), проектно-наредба за доброто състояние на животни, отглеждани при интензивни технологии.
 - Съответствие с фитосанитарните изисквания: Наредба 1 (ДВ, бр. 82/98 г. хармонизирана със следните директиви на ЕС : 77/93; 92/90; 92/105. Проектно-закон за семена и посадъчен материал, (директиви на ЕС 366L0400,

366L0401, 366L0402, 366L0403, 368L0193, 369L0208, 370L0457, 370L0458, 392L0033, 392L0034, 393L0048, 393L0061, 393L000062, 398L0056).

- Съответствие с националните изисквания за опазване на околната среда. Земеделското стопанство трябва да представи Оценка за въздействие върху околната среда (ОВОС), съгласно Закона за опазване на околната среда и Наредбата за ОВОС за земеделското стопанство и за инвестиционния проект. Проекти, подлежащи на задължителна оценка за влияние върху околната среда, които като цяло имат отрицателно влияние върху околната среда няма да бъдат подпомагани.
 - Кандидатите от подмерки “мляко и млекопроизводство” и “месо и месопроизводство” трябва да представят предписание, заверено от НВМС за достигане на съответствие с изискванията в Кодекса за изискванията в областта на опазване на околната среда, хигиената и хуманното отношение към животните, ветеринарните и фитосанитарните изисквания в земеделското стопанство, Приложение 2 на мярката.
9. Проектът за създаване на лозе се съгласува с Изпълнителната агенция по лозата и виното. Проектът за изкореняване на лозя се придружава от документ, издаден от Изпълнителната Агенция по лозата и виното, удостоверяващ правото на изкореняване на стари и засаждане на нови лозя.

Придружаваща документация

Кандидатите за финансово подпомагане подават молба. Към молбата се прилагат следните документи:

1. описание на земеделското стопанство;
2. план за развитие на земеделското стопанство за съответния период с инвестиционен проект;
3. копие на документа за собственост върху земеделската земя, на договора за наем или на друг документ, даващ право да се ползва земя в случаите в които се изисква;
4. копие от ветеринарно-медицинската здравна книжка – паспорт на животните (ако се изисква);
5. копие на документа за завършено земеделско образование или декларация за наличие на професионален опит, или декларация за придобиване на сертификат, или диплома, преди изплащане на помощта;
6. декларация за наличието на собствено участие на кандидата или намерение за отпускане на кредит от банка;
7. писмо за намерение или копие на договорите за продажба на най-малко S от съответния обем продукция, в случаите когато се изисква;
8. свидетелство за пригодността на почвата за засаждане на съответните трайни насаждения;
9. Копие от положително решение по оценка на въздействие върху околната среда, издадено от Министерството на околната среда и водите, съответно регионалната инспекция по околна среда и води, при спазване на изискванията на закона за опазване на околната среда;
10. документ от регионалната ветеринарно-медицинска служба, че земеделското стопанство отговаря на изискванията на националното законодателство, ако се изисква;
11. документ от регионалната фитосанитарна инспекция, че земеделското стопанство отговаря на изискванията на националното законодателство, ако се изисква;

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

12. документ от Изпълнителната Агенция по лозата и виното, удостоверяващ правото на изкореняване на стари и засаждане на нови лозя, ако се изисква;
13. за подпомагане на строителни дейности - разрешение за строеж и технически проект, съгласно Закона за териториално и селищно устройство;
14. данъчна регистрация и документ от данъчните служби, удостоверяващ, че подпомаганият няма данъчни задължения;
15. декларация, че кандидатът не е подпомаган по други програми за тази инвестиция;
16. свидетелство за съдимост за физическите лица и за лицата, представляващи юридическото лице;
17. кандидатстващите еднолични търговци и юридически лица представят още: съдебна регистрация, удостоверение за актуално състояние и годишен счетоводен баланс.

Критерии за оценка на проекти (МАКСИМУМ 100 ТОЧКИ)

	Критерий	Показател	Точки	Макс. брой точки
1	Подкрепа на млади земеделски стопани	Собственикът на земеделското стопанство е на възраст от 18 до 40 години	(“да”-15т. “не”-0т.)	15
2	Подкрепа на по-дребни земеделски стопанства	Средносписъчният брой заети в земеделското стопанство е по-малко от 10 души (в годината преди кандидатстването)	(“да”-15т. “не”-0т.)	15
3	Подкрепа на инвестициите в изостанали селски райони и планински райони	Местоположението на инвестицията е в изостанал селски район или планински район, разположен в селска община (съгласно Списък на “изостаналите селски райони”, даден в Приложение 1 А и списък на селски и планински райони, съответно в Приложения 1 Д и 1 Е от НПЗСР)	(“да”-10т. “не”- 0т.)	10
4	Приоритетни сектори	Инвестицията е в подмярка “мляко и млекопроизводство”	(“да”-50т. “не”-0т.)	50
5	Подкрепа за производители на биологична продукция или в конверсия	Стопанството да притежава сертификат за биологично производство или да има сключен договор с контролен орган	(“да”-10т. “не”-0т.)	10
Общо				100

Критериите за оценка ще се прилагат от началото на прилагане на мярката, в съответствие с годишния наличен бюджет за всички избираеми проекти.

Приоритети

Дава се приоритет на следните групи фермери:

- млади земеделски производители от 18 до 40 години, които управляват фермите;
- фермери, които осъществяват селскостопанска дейност като основно занятие;
- по-малко от 50 заети в земеделското стопанство.

Условия за подпомагане

- а) подпомаганите трябва да водят най-малко еднострочно счетоводство и да изготвят годишни баланси, както и да предоставят информация за Системата от тестови стопанства на МЗГ, ако такава е необходима;
- б) подпомаганият трябва да съдейства на представителите на МЗГ или ЕС, оторизирани да контролират и одитират реализацията на проекта;
- в) отпуснатата субсидия трябва да бъде върната в случаите, когато придобитите с подкрепа на програмата дълготрайни материални активи не се използват по предназначението им или са продадени или отдадени под наем за срок от 5 години;
- г) отпуснатата субсидия трябва да бъде върната в случаите когато закупените чистопородни женски животни млечно направление са продадени по време на 5 годишния период, а животните трябва да са вписани в родословната книга;
- д) отпуснатата субсидия трябва да бъде върната в случаите когато закупените чистопородни женски животни от месно направление са продадени по време на 5 годишния период за говедата и 3 години за прасетата, а животните трябва да са вписани в родословните книги;
- е) подпомаганият може да получи подкрепа до 5 пъти в рамките на 7 годишния период на действие на програмата, до максималната сума на разходите за инвестиционни проекти. За нов проект може да се кандидатства след приключване и приемане на предишния;
- ж) ако стойността на оборудването е над 10 000 евро, кандидатстващият трябва да представи три оферти;
- и) помощта се изплаща при условие, че стопанството отговаря на изискванията в Кодекс за изискванията в областта на опазване на околната среда, хигиената и хуманното отношение към животните, ветеринарните и фитосанитарните изисквания в земеделското стопанство, Приложение 2 на мярката.

Географско покритие

Всички региони на страната .

Специфично национално законодателство

Основното национално законодателство по мярката (действащо и подлежащо на синхронизиране с европейското в рамките на Националната програма за възприемане на достиженията на законодателството на ЕС) е посочено в **Приложение 1**.

Копие от националното законодателство, свързано с инвестициите и държавното подпомагане на инвестициите за секторите, отнасящи се към тази мярка, ще бъдат представени на Комисията и Комисията за наблюдение. Всички изменения на това законодателство ще бъдат предадени незабавно на Комисията и Комисията за наблюдение.

Публичност на мярката

Кандидат-ползвателите ще бъдат информирани за съществуването/условията за участие по тази мярка чрез:

- публична обява в Държавен вестник и 2 национални вестника;
- информация в медиите (местни и национални вестници, телевизия и радио);
- разпространение на информационни брошури;
- местни семинари;
- срещи с кандидат-ползвателите.

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

Прилагаща институция

Тази мярка ще се прилага от Агенция САПАРД, а проекти ще се изпълняват от бенефициентите.

Бюджет по сектори

Сектор	% за мярката
Мляко и млекопроизводство	23.28
Месо и месопроизводство	8.96
Овощни насаждения и лозя	51.60
Зеленчуци, цветя, етерично-маслени култури, многогодишни лечебни растения, зърнени култури, маслодайни култури, памук и тютюн (високо-качествени сортове)	16.16
Общо	100

Показатели за мониторинг и оценка на резултатите

А) Показатели за мониторинг

Очаквани резултати
2000-2006 г.

Брой инвестиционни действия за всеки сектор и общо: **Брой проекти**

Трайни насаждения, общо **4 590**

Овощни градини, дребни плодове (многогодишни) 1 700

Лозя 600

Зеленчуци, , цветя, етерично-маслени култури,
многогодишни лечебни растения 790

Цветя, зърнени култури, маслодайни култури и тютюн 1 500

Животинска продукция, общо **1 260**

Мляко и млекопроизводство **1 000**

Крави 720

Биволи 20

Овце 210

Кози 50

Стопанства за месопроизводство **260**

Свине 100

Говеда 50

Агнета 90

Птици 20

Общо	5 850
-------------	--------------

Брой на земеделските стопанства **5 200**

Нови и възстановени трайни насаждения **ха**

Овощни градини – нови или възстановени 3 500

Лозя (само възстановени) 4 100

Дребни плодове (многогодишни) 1 100

Етерично-маслени култури, многогодишни
лечебни растения 1 200

Подобряване на оранжерииите 60

Нови оранжерии 2

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

Брой на подобренията на условията за подслон	
по видове животни	1 300
Сектор "Мляко и млекопроизводство"	1 000
Крави	720
Биволи	20
Овце	210
Кози	50
Брой закупени елитни мъжки и чистопородни женски животни	
Крави	5 000
Овце	9 000
Кози	1 500
Брой на подобренията на условията за подслон	
по видове животни	
Сектор "Месо"	260
Свине	100
Говеда	50
Агнета	90
Птици	20
Брой закупени елитни мъжки и чистопородни женски животни	
Говеда	1 000
Свине	2 000
Брой нови закупени машини (трактори, комбайни, прикачен инвентар, култиватори и др.)	2 050
Ново оборудване (КС)	180 000
Подобряване на напоителните съоръжения във фермите (ха)	3 700

Б) Показатели за оценка:	Прогноза (2000-2006)
Подобрения на качеството в земеделските стопанства	брой/тон
Подобрения в съответния сектор:	
<i>Мляко и млекопроизводство</i>	
- брой крави с подобрени условия на отглеждане	14 250
- краве мляко с по-добро качество	71 225
- брой биволици с подобрени условия на отглеждане	260
- биволско мляко с по-добро качество	518
- брой овце с подобрени условия на отглеждане	31 000
- овче мляко с по-добро качество	2 074
- брой кози с подобрени условия на отглеждане	4 950
- козе мляко с по-добро качество	2 475
<i>Месопроизводство</i>	
- брой прасета при по-добри условия	23 300
- брой ЕРД при по-добри условия	1 380
- брой ДРГ при по-добри условия	12 500
- брой птици при по-добри условия	425 000

Подобрения в съответния сектор, след използване на средствата по програмата САПАРД:

	%
- Мляко и млекопроизводство (като % от произв. през 1999г.)	4,8
- Мляко и млекопроизводство (като % от наличните животни през 1999г.)	3,4
- Овощни градини (като % от площите през 1998 г., които трябва да се възстановят)	6,0
- Дребни плодове (като % от площите през 1998 г., които трябва да се възстановят)	37,0
- Лозя (като % от произв. на винени сортове през 1999 г.)	8,0

В) Показатели за въздействието (Прогноза 2000-2006)

	брой
- Брой стопанства с по-високи доходи	5 200
- Увеличение на доходите в %	25%
- Брой работни места създадени в резултат на прилагане на програмата	ще се наблюдава
- Брой стопанства с подобрена ефективност	5 200
- Брой фермери с подобрени условия на живот	35 000

Г) Екологични показатели

ще се наблюдават

Показатели за контекст и базисни стойности

1. Състояние на качеството на повърхностните води по БПК₅, неразтворени вещества, нитрати, амоняк и др. специфични показатели, преди реализацията на проекта /за участъка, в близост до мястото на изпускане на отпадъчни води във водния басейн – показателя е приложим за големи проекти за животновъдни ферми за които се изиска ОВОС или комплексно разрешително/ - **милиграм/литър**
Показателя ще се наблюдава за големи проекти, за които се изиска ОВОС или комплексно разрешително.
2. Обем на отпадъците събирани/ третираны от земеделските стопанства (**m³**)
Този показател се оценява само при оценка на програмата като цяло.
3. Обем на съхранявания оборски тор в земеделските стопанства (**m³**)
Този показател се оценява само при оценка на програмата като цяло.

Показатели за резултат

1. Брой земеделски стопанства, въвели подобряване на условията по опазване на околната среда благодарение на подпомагането (**брой**);
2. Дял на подпомогнатите стопанства от всички подпомогнати по мярката, въвели подобряване на условията по опазване на околната среда благодарение на подпомагането (%):
 - a. в т.ч. такива, които попадат в териториалния обхват на т.н. уязвими зони по смисъла на Наредбата № 2 от 2000г. на МЗГ и МОСВ за намаляване на замърсяването с нитрати на водите от земеделски източници (%);
 - b. в т.ч. такива, в които инвестициите пряко са насочени към подобряване на опазването на околната среда (%);
 - c. в т.ч. такива, които са косвен резултат от инвестицията (например ново оборудване, което е с производствена цел, но инкорпорира в себе си технология, опазваща околната среда) (%);
 - d. в т.ч. такива свързани с управление отпадъците и торта (%);
 - e. в т.ч. такива свързани с подобряване на ландшафта (%)

- f. в т.ч. такива свързани с третиране на отпадъчните води и водоспестяващи технологии (%);
- g. в т.ч. такива свързани с въвеждане използването на ВЕИ (възобновяеми източници на енергия) – например за оранжерии (%);
- 3. Обща стойност на безвъзмездната помощ по САПАРД за инвестиции включени в реализираните проекти по мярката, въвели подобряване на условията по опазване на околната среда (*евро*);
- 4. Относителен дял на безвъзмездната помощ по САПАРД за инвестиции по реализираните проекти по мярката, въвели подобряване на условията по опазване на околната среда спрямо безвъзмездната помощ по САПАРД за всички реализирани проекти по мярката (%);
- 5. Дял на подпомогнатите стопанства от всички подпомогнати по мярката подобрили практиките за съхранение на оборски тор (%):
 - a. в т.ч. такива, свързани с съхранението (%);
 - b. в т.ч. такива, свързани с разпръскването (%);
- 6. Дял на продуктите, произвеждани от подпомогнатите фирми от общия обем на произвежданите продукти от същия вид, произвеждани от всички подпомогнати проекти по мярката, отговарящи на стандарти за биологично земеделие (%).

Показатели за въздействие

1. Намаляване на замърсяването на водите с вредни вещества (по смисъла на Наредба № 6 от 2000г*). в резултат на реализация на проекти по мярката - (*товар тона/годишно*)
 - за нови проекти намалението е резултата от сравнението между *товара* с и без пречиствателни съоръжения/безводни технологии;
 - за реконструкция – сравнение на *товара* преди и след реализацията на проекта
- * Наредба № 6 от 2000г. за емисионни норми за допустимо съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти;
2. Брой на новоизградените депа за съхранение на оборски тор, благодарение на подпомогнатите инвестиции (*брой*);
 3. Капацитет на новоизградените депа за съхранение на оборски тор, благодарение на подпомогнатите инвестиции - (*куб.м.*);
 4. Обща площ на възстановения ландшафт - (*ха*);
 5. Брой на фермите, имащи биологично производство, подпомогнати по САПАРД (*брой*).

Приложение 1

НОРМАТИВНА БАЗА

- Най-важният нормативен акт, осигуряващ финансова, информационна и експертна помощ за земеделските стопани е **Законът за подпомагане на земеделските производители** (1998 г.). Според закона държавата подкрепя земеделските производители чрез икономически, структурни и организационни мерки, осигуряване на научни и информационни услуги, както и чрез програми, насочени към подобряване на квалификацията им, Регламент 1260/99.
- **Законът за регионално развитие** (ДВ, бр. 26 от 23 март 1999 г.) регламентира планирането, управлението и ресурсното осигуряване на регионалното развитие.
- **Закон за арендата в земеделието** (ДВ, бр. 82 от 27.09.1996 г.) - с последните си промени (ДВ, бр. 35 от 16.04.1999 г.) предвижда по-добри условия за аренда на земя като инструмент на пазара на земята, защита на страните по арендния договор, опростяване на сключването на тези договори и т.н.
- **Закон за националната стандартизация** - регламентира изготвянето и одобряването на национални стандарти, участието на всички заинтересовани страни, въвеждане на европейски и други международни стандарти.
- **Закон за фуражите** (ДВ, бр. 82 от 17.09.1999 г.) - регламентира производството и съхранението на продукти и вещества, предназначени за хранене на животните, функциите и отговорностите на регулиращите органи, както и правата и задълженията на участващите в производството, съхранението, вноса и износа на фуражи.
- **Закон за виното и спиртните напитки** (ДВ, бр. 86 от 1.10.1999 г.) - регламентира условията за производство, преработка, търговия и контрол на вина, продукти от вино и грозде и спиртни напитки. Законът въвежда най-важните достижения на ЕС в областта на вината: Регламенти 822/87, 823/87, 2893/74, 3203/96, 2894/74, 4252/88, 1601/94, 2333/92, 2092/91, 296/89, 2895/91 и 2238/93. Също така се въвеждат изискванията по Регламент 1576/89 относно спиртните напитки. Законът ще осигури основата на двустранните търговски споразумения между ЕС и България във винарския сектор.
- **Закон за опазване на околната среда** (ДВ, бр.86 от 1991) последни изменения и допълнения в ДВ. бр.26 от 20.03.2001г.).
- **Закон за защита на природата** (ДВ, бр. 133 от 1998 г. последни изм. и допълн. бр. 29 от 7.04.2000 г.) - предвижда, че обект на защита, регулирано използване, подобряване и възстановяване ще бъдат земята и водите на страната, въздуха, минералните ресурси, крайбрежните пясъчни ивици, флората и фауната, околната среда, ландшафта и пейзажа.
- **Закон за опазване на земеделските земи** (ДВ, бр. 35 от 1996 г.) - регламентира опазването от замърсяване, възстановяването на земеделската земя, подобряването на почвеното плодородие, като формулира някои условия за промяна при използване.
- **Закон за кооперациите** (ДВ, бр. 113 от 28.12.1999 г.).
- **Закон за защитените територии** (ДВ, бр. 133 от 11.11.1998 г.) регламентира определението на всички видове защитени територии, използване и защита, финансиране на дейности, свързани с опазване и управление на такива територии.
- **Закон за марките и географските означения** (ДВ, бр. 81 от 14.09.1999 г.) формулиращ сроковете, условията и процедурите за регистриране на марките

и географските означения и правата, произтичащи от регистрацията и защитата, Регламент 2081/92.

- **Закон за съхранение и търговия със зърно** (ДВ, бр. 93 от 1998 г.), въвеждащ Регламенти 1908/74; 2727/75; 2731/75; 2734/75.
- **Закон за храните** (ДВ, бр. 90 от 15.10.1999 г.) регламентиращ здравната защита и формулиращ условията за производство, търговия и държавен контрол на хранителни продукти, както и някои задължения на търговците на хранителни продукти.
- **Правителствена Наредба 203** (ДВ, бр. 105 от 1999 г.) за структурата и процедурните правила на Министерство на земеделието и горите.
- **Наредба No3** от 29.01.1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани. Тя регламентираща създаване на информационна система на земеделските производители и производство, като въвежда Регламент 3948/68 и по-конкретно член 1, параграф 2 от Приложението към Регламент 220/91. Регистърът ще служи като база данни при прилагането на Общата селскостопанска политика.
- **Наредба** за лицензиране и контрол на публичните складове за зърно и зърнохранилища (ДВ, бр. 125 от 28.10.1998 г.). Наредбата регламентираща условията и процедурите за лицензиране на публичните складове за зърно и на собствениците или наемателите на зърнохранилища, складовия контрол и информацията, която трябва да бъде представяна. Мярквата не въвежда директно достиженията на ЕС, но регламентираща условията и структурите, които могат да въведат Регламент 689/92, формулираща някои процедури и условия за зърнените депозити и Регламент 2273/93 за центровете за интервенция.
- **Наредба No33** за качествена сортировка, изкупуването и проверките за съответствие на пресните плодове и зеленчуци (ДВ, бр. 154 от 28.12.1998 г.). Наредбата прилага Регламент 2251/92 чрез въвеждане на определения за проверки на съответствията, идентификация, стоки, фактуриране, мостри.
- **Наредба No24** от 20 октомври 1999 г. (ДВ, бр. 106 от 1999 г.) за условията и реда за одобряване и регистриране на производители и търговци на храни за животните.
- **Наредба No4** от 1998 г. за оценка на влиянието върху околната среда, формулираща някои условия, процедури и изисквания за оценка на влиянието върху околната среда както е регламентирано в Закона за околната среда (това е последното изменение, формулиращо процедурите за оценка на влиянието върху околната среда; първо изменение – ДВ, бр. 10/93; второ изменение – ДВ, бр. 73/95).
- **Наредба** за регистрация и лицензиране на производителите и търговците на фуражи: Директива 95/69 (ДВ, бр. 106/99).
- **Наредба No15** от 03.08.1999г. на Министъра на земеделието и горите за биологичното производство на земеделски и хранителни продукти и нейното определяне, регламентираща биологичното/органичното производство на земеделски и хранителни продукти, техния внос, определяне и контрол, Регламент 2091/92.
- **Наредба No3** от 25.03.1998 г. относно еколого-съобразното производство на грозде и вино.
- **Наредба** на Министерство на земеделието и горите и Министерство на вътрешните работи за защитата на земеделските стопанства, зърнени култури и фуражи от пожари.

- **Наръчник и правила за действие на Националната Служба по зърното** (ДВ, бр.10 от 05.02.1999 г.). Правилата въвеждат частично Регламент 689/92 и регламентират функциите и отговорностите на службата с оглед на организацията и осъществяването на контрол върху лицензирани зърнени складове и собственици или наематели на зърнохранилища, както и на регистрирани търговци на зърно, поддържане на регистри и контрол на качеството на зърното; изграждане на структури, които могат да осигурят нейното прилагане.

Ветеринарен контрол

- **Закон за ветеринарно-медицинската дейност** - ДВ, бр.42/5.05.1999 г.; Директиви: 78/923; 81/602; 81/851; 85/358; 88/146; 88/166; 88/306; 88/608; 89/608; 90/218; 91/628; 91/629; 91/630; 92/74; 93/119; 97/12; Регламент: 2309/93. Той регламентира законовата рамка на ветеринарната дейност и позволява въвеждането на важни достижения в областта на ветеринарното дело.
- **Наредба №28** за ветеринарно-санитарните и хигиенните изисквания при изграждане, експлоатация на месопреработвателни предприятия, производство и продажба на месни продукти.- ДВ, бр.142/2.12.1998 г.- въвежда изцяло Директива: 77/99.
- **Наредба № 1** от 27.01.1999 за задължителната карантина на вноса на животни (ДВ 10/5.02.1999), изготвена в духа на законодателството на ЕС, относно задължителния ветеринарен контрол на вноса и търговията с животински продукти, въвеждаща някои условия от Регламенти 90/425, 90/426 и 91/496. Тези и други регламенти (77/504, 88/661, 89/361) ще бъдат изцяло приложени от Закона за животновъдството, който още е в проектен етап.
- **Наредба № 5** (ДВ, бр. 24/16.03.1999 г.) формулираща някои ветеринарно-санитарни изисквания при изграждането и експлоатацията на птицекланници и производството и търговията с прясно птиче месо, прилагаща Директива 71/118.
- **Наредба № 26** от 05.11.1999 г. (ДВ, бр. 99/99), формулираща минималните изисквания за хуманното отношение при отглеждане на свине, Директива 91/603.
- **Наредба № 27** от 05.11.1999 г. (ДВ, бр. 99/99) за намаляване до минимум страданията на животните по време на клане, Директива 93/119.
- **Наредба № 30** от 29.11.1999 г. (ДВ, бр. 108/99) формулираща минималните изисквания за защита и хуманно отношение при отглеждане на телета, Директива 91/629.
- **Наредба № 32** от 30.11.1999 г. (ДВ, бр. 108/99) формулираща някои ветеринарно-санитарни изисквания и контрол на стоковите тържища.
- **Наредба № 4** за идентификация на едрите преживни животни (ДВ, бр. 7/98); Директива 92/102.
- **Наредба № 3** за добив, изкупуването и окачествяването на суровото мляко (ДВ, бр. 12/98); Директива 92/46.
- **Наредба № 9** за ветеринарно-санитарна инспекция и контрол на животните предназначени за клане (ДВ, бр. 42/98); Директиви 72/461; 96/92.
- **Допълнение към Наредба № 35**, формулираща някои ветеринарно-медицински изисквания за контрол на животни за разплод и стоково

производство на сперма, яйцеклетки и ембриони за заплодяване на животни (ДВ, бр. 58/97); Директиви 89/556; 88/407; 90/429; 92/56.

- **Наредба № 13** за регистрацията на ветеринарномедицински препарати (ДВ, бр. 50/98); Директиви 81/852, 81/851, 92/18.
- **Наредба № 22**, формулираща някои ветеринарно-санитарни и хигиенни изисквания при изграждането и експлоатацията на клиници, производството и продажбата на пресни меса (ДВ, бр. 97/98); Директиви 77/99; 80/215.

Растителна защита

- **Закон за растителна защита** (ДВ, бр. 91/1997), регламентиращ защитата на растения и растителни продукти от болести, вредители и плевели чрез прилагане на превантивни мерки и методи за борба; въвеждане и подобряване на интегрираните методи за борба; фито-санитарни изисквания за качеството и контрола на растителните продукти; изисквания за оборудване за растителна защита; D77/93, 92/90, 92/105, 97/3, 91/414; 76/117.
- **Наредба № 15** от 03.08.1999 г. за биологичното производство на земеделски и хранителни продукти и неговото означаване върху тях. Тази правна мярка регламентира правилата за контрол на биологичната продукция и сертификацията на земеделски и хранителни продукти.
- **Наредба № 1** относно фитосанитарния контрол (ДВ, бр. 82/98); Директиви 77/93; 92/90; 92/105.
- **Наредба № 6** за ограничаване, разпространението и борбата с картофените цистообразуващи нематоди (ДВ, бр. 43/97); Директива 69/465.

ЗАКОНОВИ АКТОВЕ, КОИТО ТРЯБВА ДА БЪДАТ ПРИЕТИ

- Наредба относно ветеринарно-санитарния контрол на разфасовани месни продукти и полуготови месни продукти, която трябва да съответства на Директива 94/65; до 30.09.2000 г.
- Наредба за идентификацията на разплодни овце, кози и свине; 364 L 0432; 391 L0068; 392 L0102 до 31.12.2000 г.
- Наредба, формулираща някои ветеринарно-санитарни изисквания за преработката на прясно птиче месо и предлагането му на пазара; 371 L0118 и 94/494 до 30.09.2000 г.
- Наредба, формулираща основните принципи за граничен ветеринарен контрол на животински продукти, внасяни в България; 397 L0078 до 31.12.2000 г.
- Наредба, регламентираща някои общи мерки за здравната защита на животни, отглеждани в условията на модерно интензивно земеделие; 390 L0425; до 31.12.2000 г.
- Наредба, формулираща някои санитарни правила за производство и търговия на топлинно обработено мляко и млечни продукти; 392 L0046; до 31.07.2000 г.
- Наредба, забраняваща използването на някои вещества, даващи хормонални и тиреостатични ефекти; 396 L0022; до 31.12.2000 г. ; до 31.12.2000 г.
- Наредба относно допустимите стойности на ветеринарни и медицински остатъци в хранителните продукти от животински произход; 390 L2377; до 31.12.2000 г.
- Наредба за борба и профилактика на птичата салмонелоза 389 L0437; до 31.12.2000 г.

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

- Корекция към Наредба 5, формулираща някои хигиенни изисквания за максимално допустимите стойности на остатъци от химически и биологичен произход в храните, предназначени за човешка консумация; 396 L0023; до 31.12.2000 г.
- Наредба, формулираща някои хигиенни изисквания за производството и търговията с яйчени продукти 389 L0439; до 2001-2002 г.
- Наредба, формулираща някои изисквания за производството, продажбата и използването на медицински обработени животински храни 390 L0167; до 2001-2002 г.
- Наредба за разполагане на фуражи 396 L0025.
- Наредба за фуражните добавки 370 L0524; 396 L0051 до 30.09.2000 г.
- Наредба за контрол на фуражите 395 L0053 до 31.12.2000 г.
- Наредба относно търговията с комбинирани фуражни смеси 379 L0373; 380 L0511, 382 L0475, 391 L0357; до 31.12.2000 г.
- Наредби относно аналитичните методи за контрол на храните за животни 371 L0250; 371 L0393; 372 L0199; 373 L0046; 374 L0063; 374 L0203; 376 L0371; 376 L0372; 378 L0523; 378 L0633; 381 L0715; 384 L0425; 393 L0070; 393 L0117 до 31.12.2002 г.
- Наредба за храни със специално предназначение 393 L0094 до 31.12.2002 г.
- Наредба относно някои нежелани вещества и продукти в храните за животни 374 L0063; 391 L0516; до 31.12.2003 г.
- Наредба относно определянето на енергийната стойност на храните за животни 386 L0174; 395 L0010 до 31.12.2004 г.
- Корекция към Закона за защита на растенията 373 L0073; 391 L0414; 379 L0117; 394 L0043; 392 L3600; до 31.12.2000 г.
- Наредба за торенето на земеделска земя 376 L0116; 386 L0278; до 31.11.2000 г.
- Инструкции за прилагане на Наредба 1 относно фитосанитарния контрол и карантина на растения и растителни продукти 304 L0003; 398 L0022; 369 L464; 398 L0057 до 31.12.2000 г.
- Наредба относно ефикасното изпитване на препарати за растителна защита 393 L0071; 394 L0043 до 15.12.2000 г.
- Наредба относно регистрацията на препарати за растителна защита 391 L0414; 379 L0117; 394 L0043; 392 L3600 до 15.12.2000 г.
- Наредба за превозването и маркирането на растения в свободни зони 393 L0051 до 31.12.2003 г.
- Закон за животновъдството 377L0504, 384D0247, 384D0419, 387L0328, 388L0661, 389D0407, 389D0501, 389D0502, 389D0504, 389D0505, 389L0361, 390D0254, 390D0255, 391L0174, 392D0353, 394L0028, 396D0078 до 31.06.2000 г.
- Наредба за организация на репродуктивния процес в животновъдството 388D0124, 389D0503, 389D0506, 390D0257, 390D0258, 396D0079, 396D0080 до 30.11.2000 г.
- Наредба за провеждане на селекционно-племенната работа в биволовството и говедовъдството 377L0504, 384D0419, 388D0124, 386D0130, 386D0404, 387L0328, 396D0463 до 15.12.2000 г.

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

- Наредба за провеждане на селекционно-племенната работа в свиневъдството 388L0661, 389D0501, 389D0502, 389D0503, 389D0504, 389D0505, 389D0507, 390L0118, 390L0119, 391L0174 до 31.12.2001 г.
- Наредба за провеждане на селекционно-племенната работа в овцевъдството и козевъдството 389L0361, 390D0254, 390D0255, 390D0256, 390D0257, 390D0258, 391L0174 до 31.12.2002 г.
- Наредба за условията и реда за признаване организации на производители на плодове и зеленчуци 396R2200, 397R0478, 398R0020, 397R0412 до 31.07.2000 г.
- Изисквания за качество (Стандарти): БДС Къпини, БДС Артишок – 362R0058, БДС Домати – 383R0778, БДС Картофи, БДС Култивирани гъби, БДС Броколи-387R1591, БДС Аспержи – 392R0454, БДС Сливи- 387R1591, БДС Пъпеша – 397R1093, БДС Дини- 397R1093 до 31.12.2002 г.
- Хармонизиране на стандартите, уреждащи методи за определяне качеството на зърнените култури: БДС – ISO 7970 – 99: Пшеница. Спецификация; БДС – ISO 11051 – 99: Твърда пшеница. Спецификация до 31.12.2000 г.
- Наредба за окачествяване и изкупуване на зърното 392R0689 до 31.12.2001 г.
- Хармонизиране на стандартите за качество на зърнените култури: БДС 602 – Пшеница, БДС 604 – Ръж, БДС 606-73 – Ечемик, БДС 607 – Царевица, БДС 6509 – Сорго, БДС – ISO 5526: Номенклатура на зърнените култури, БДС 13378 – Определяне на стъкловидния вид, БДС 13381 – Измерване на специфичното тегло, БДС 13375-81 – Измерване съдържанието на глютен, БДС 754-80 – Млечни продукти. Правила за взимане на проби и методи за изпитване, БДС 13490-76 – Определяне съдържанието на протеин до 31.12.2001 г.
- Промени в БДС 14198 –99: Производствено-стокова класификация 368R0804 до 31.12.2000 г.
- ISO 707-85 - БДС 1108 – 99: Мляко и млечни продукти Правила за взимане на проба 396R1080 до 31.12.2000 г.
- БДС ISO 7218-85 в БДС 1670-82 - методи за микробиологично изпитване до 31.12.2001 г.
- БДС 13-83 Масла млечни – общи изисквания до 31.12.2001 г.
- БДС 15465 – метод за определяне на съдържанието на захароза до 31.12.2001 г.
- БДС 16020 – метод за определяне на степента на хидролиза на лактозата до 31.12.2001 г.
- Наредба за производство, складиране, транспорт и търговия на птиче месо 375R2777 до 31.12.2000 г.
- Наредба за производство и търговия с яйца 377R1868 до 31.12.2000 г.
- Наредба за изкупуване на свине и окачествяване на кланичните трупове от свине, 368R0391 до 31.12.2001 г.
- Наредба за изкупуване на овце и окачествяване на кланичните трупове от овце 386R1481 до 31.12.2001 г.
- Наредба за изкупуване на птици и окачествяване на месо от птици 375R2777 до 31.12.2002 г.
- БДС - Месо от свине. Класификация и маркиране на парени трупове до 31.12.2002 г.

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

- БДС – Месо от овце. Част II. Методи за оценка на показателите за качество на кланични трупове до 31.12.2002 г.
- Наредба за изкупуване на ЕРД и окачествяване на месо от ЕРД 368R0805 до 31.12.2003 г.
- Наредба за обща организация на пазара на говеждо и телешко месо 368R0805, 392R2067 до 31.12.2005 г.
- Наредба за общата организация на пазара на овче и козе месо 389R3013 до 31.12.2005 г.
- Наредба за общата организация на пазара на свинско месо 375R2759 до 31.12.2005 г.
- Наредба за производство и търговия на домашни птици 391R1538, 377R1868 до 31.12.2004 г.
- БДС – ЕРД - Класификация и маркиране на кланични трупове – I и II част до 31.12.2005 г.
- Закон за посевния и посадъчния материал 366L0400, 366L0401, 366L0402, 366L0403, 368L0193, 369L0208, 370L0457, 370L0458, 392L0033, 392L0034, 393L0048, 393L0061, 393L0062, 398L0056 до 15.07.2000 г.
- Наредба за официалната сортава листа на растенията 370L0457 до 31.11.2000 г.
- Наредба за регистрация на производители и търговци на посевен и посадъчен материал 92L0033, 392L0034, 393L0062, 393L0063, 393L0064, 393L0077 до 20.12.2000 г.
- Наредба за организация на производството и търговията със семена и посадъчен материал 366L0400, 366L0401, 366L0402, 366L0403, 368L0193, 369L0208, 370L0457, 370L0458, 372L0168, 372L0169, 372L0180, 374L0649, 392L0033, 392L0034, 393L0048, 393L0061, 393L0062, 393L0064, 398L0056, 399L0068, 399L0066 до 31.12.2001 г.
- Наредба за опаковане и етикетиране на посевния и посадъчния материал 366L0400, 366L0401, 366L0402, 366L0403, 393L0017, 368L0193, 369L0208, 370L0458, 380D0755, 381D0675, 387D0309, 392L0033, 392L0034 до 31.12.2001 г.
- Наредба за контрол върху посевния и посадъчен материал 386L0109, 389L0014, 393L0017, 393L0048, 393L0049, 393L0061, 393L0062, 393L0063, 393L0064 до 31.12.2002 г.
- Наредба за условията и реда за класифициране на лозарските терени по категории и тяхното кадастрално очертаване, засаждането на нови лозя, презасаждането, присаждането и изкореняването на съществуващи лозя 399R1493 до 30.09.2000 г.
- Наредба за правилата за класифициране на винените сортове лози и за класифициране на сортовете лози, 399R1493 до 30.06.2000 г.
- Наредба за условията и реда за регистриране и лицензиране, заличаване от регистъра и отнемане на лицензите, данните подлежащи на вписване, начина на водене на дневниците, съдържанието и формата на декларациите на реколтата и стоквата наличност и контрола върху лицензираните лица и дейността им. 399R1493, 396R0096, 387R0649, 387R3929 до 30.06.2000 г.
- Наредба за условията за производството, означаването, търговското представяне и контрола на непреработени и преработени екологични земеделски продукти, 390R3201.

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

- Наредба за разновидностите специални вина и правилата за тяхното производство 399R1493, 394R1601 до 30.09.2000 г.
- Наредба за правилата и изискванията за регионални вина, 399R1493.
- Наредба за условията, на които трябва да отговарят качествените вина от определен район, реда и начина на тяхното утвърждаване, 399R1493 до 30.06.2000 г.
- Наредба, уреждаща правилата за производство на пенливи и искрящи вина и реда за използване на разрешените подсладящи средства, аромати и вкусови добавки 374R2893, 374R2894, 394R1601 до 30.06.2000 г.
- Наредба за придружителните документи при превоз на местни и вносни вина, продукти от грозде и вино, спирт, дестилати и спиртни напитки. 393R2238, 389R2202 до 30.06.2000 г.

КОДЕКС

за

изисквания в областта на опазване на околната среда, хигиената и хуманното отношение към животните, ветеринарни и фитосанитарни изисквания в земеделските стопанства

ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ

Екологични изисквания

- GR01** В крайбрежните заливаеми ивици на реките да не се складират пестициди, органични и минерални торове, не се депонират и не се третират отпадъци.
- GR02** В крайбрежните заливаеми ивици на реките да не се строят животновъдни ферми и стопански постройки.
- GR03** В крайбрежните заливаеми ивици на реките да не се мият и обслужват транспортни средства и техника.
- GR04** В крайбрежните заливаеми ивици на реките да не се засаждат трайни насаждения с плитка коренова система.
- GR05** Да не се мият опаковки, специални облекла и оборудване, свързани с торенето, в реки, язовири и други повърхностни водни обекти.
- GR06** Да не се тори в пояс II на санитарно-охранителната зона [1] на водоизточниците за питейно-битово водоснабдяване, в които съдържанието на нитрати е по-високо от 35 милиграма на литър.
- GR07** Стърнищата и други растителни остатъци да не се изгарят в земеделските земи.
- GR08** Използването на утайки от пречистването на отпадъчни води за нуждите на земеделието да се извършва само с разрешение от специализираните органи на Министерството на земеделието и горите и Министерството на околната среда и водите.
- GR09** Не се използват води за напояване, които съдържат вредни вещества над допустимите норми. 2 категория
- GR10** Животновъдното стопанство да има съоръжение за събиране и обезвреждане на отпадните води, вредните вещества и другите отпадъци, които замърсяват почвата.
- GR11** Отглеждането и възпроизводството на селскостопанските животни да се осъществява в обекти с достатъчна по площ земя за оползотворяване на биологичните отпадъци.
- GR12** Да не се унищожават или променят изградени противоерозионни и хидромелиоративни съоръжения без изрично съгласие на съответните държавни органи (Регионални инспекции по околна среда и води, Агенция по почвени ресурси).

[1] дали дадена площ попада в санитарно-охранителна зона и в кой пояс е отбелязано в документите за собственост, информацията е налична и в регионалните служби на МЗГ, както и в кметствата на общините

СПЕЦИФИЧНИ ИЗИСКВАНИЯ

I *Растителна защита (когато стопанството се занимава с растениевъдство)*

- SRPP01** Земеделските производители да водят редовно системни наблюдения за появата, разпространението и плътността на икономически важните неприятели и плевели, степента на нападение от икономически важни болести по земеделските култури, които отглеждат.
- SRPP02** Земеделските производители да информират Регионалните служби за растителна защита /РСРЗ/ при всяка нехарактерна проява на симптоми от болести и поява на непознати неприятели по земеделските култури, които отглеждат.
- SRPP03** Земеделските производители да уведомяват РСРЗ преди извършване на растителнозащитни мероприятия с наземна и авиационна техника.
- SRPP04** Техниката за растителна защита да е преминала технически преглед пред Регионалната служба на Контролно-техническа инспекция /РСКТИ/, което се удостоверява със служебна бележка от РСКТИ и талон за технически преглед.
- SRPP05** Земеделските производители да разполагат с площадка за измиване на техниката за приложение на ПРЗ, с шахта за отпадните води.
- SRPP06** Земеделските производители, които извършват сами растителнозащитни дейности, да имат склад за съхранение на ПРЗ.
- SRPP07** Складът за съхранение на ПРЗ да бъде разположен така, че в радиус от 60 м да няма жилищни площи, магазини за хранителни стоки, далеч от водоеми, питейни води и др.
- SRPP08** Складът за съхранение на ПРЗ да има обособени части, което да позволява продуктите да бъдат съхранявани по отделни групи; да не се съхраняват на едно място несъвместими от противопожарна гледна точка на ПРЗ.
- SRPP09** Складът за съхранение на ПРЗ да отговаря на противопожарните изисквания.
- SRPP10** Складът да има обособена тоалетна и баня с течаща топла и студена вода.
- SRPP11** Складът за съхранение на ПРЗ да има обособено отделно помещение-офис.
- SRPP12** Складът за съхранение на ПРЗ да има вентилационна система /за непрекъснато пречистване на въздуха/.
- SRPP13** Складът за съхранение на ПРЗ и прилежащата му площ да бъдат оградени с висока стоманена мрежа и да бъдат включени в охранителна система СОТ.
- SRPP14** ВиК системата в склада за съхранение на ПРЗ да няма връзка с обществената ВиК система за питейна вода.
- SRPP15** Когато земеделският производител извършва сам растителнозащитните мероприятия, да има циментирана шахта, затворена с капак, в която могат да се унищожават чрез изгаряне книжни и пластмасови опаковки.
- SRPP16** Земеделските производители да купуват продуктите за растителна защита от лицензирани търговци, като ползват “Списък на разрешените за предлагане на пазара и употреба продукти за растителна защита, регистрирани торове и подобрители на почвата” за съответната година, който се издава от Национална служба за растителна защита /НСРЗ/ и може да бъде намерен в съответните РСРЗ по места, в сайта на НСРЗ в рамките на уебстраницата на Министерство на земеделието и горите.
- SRPP17** Продуктите за растителна защита /ПРЗ/ от първа категория за употреба да се прилагат от или под контрола на агроном със специалност “растителна защита”.

- SRPP18** Земеделските производители да прилагат продукти за растителна защита, разрешени за употреба на територията на страната, като ползват “Списък на разрешените за предлагане на пазара и употреба продукти за растителна защита, регистрирани торове и подобрители на почвата” за съответната година, който се издава от Национална служба за растителна защита /НСРЗ/ и може да бъде намерен в съответните РСРЗ по места, в сайта на НСРЗ в рамките на интернет-страницата на Министерство на земеделието и горите.
- SRPP19** Земеделските производители да притежават удостоверение от Централна лаборатория за контрол на пестициди, нитрати, тежки метали и торове /ЦЛКПНТМТ/ за направена проверка на растителен материал за контрол на остатъчните количества от пестициди.
- SRPP20** При създаване на маточни градини, овощни и лозови маточници и разсадници, земеделските производители да притежават задължително документ от РСРЗ за здравното състояние на почвата. Документът се издава от всяка една РСРЗ в страната.
- SRPP21** На площи, заразени с картофена цистообразуваща нематода, да не се отглеждат: картофи, домати, патладжан и растения, предназначени за разсаждане, което се удостоверява със здравно свидетелство за нематологичен анализ, издадено от РСРЗ.
- SRPP22** Да не се използва посевен и посадъчен материал, без той да притежава фитосанитарен паспорт или здравно свидетелство от РСРЗ.
- SRPP23** Земеделските производители на овощен и лозов посадъчен материал и семепроизводителите, посочени в Приложение № 5 част А на Наредба № 1 за фитосанитарен контрол, да притежават удостоверение за регистрация в официалния регистър на РСРЗ съгласно чл. 33, ал. 1.
- SRPP24** Земеделските производители да използват предпазно работно облекло при извършване на растителнозащитни дейности.
- SRPP25** Последното растителнозащитно мероприятие да е извършено така, че да е спазен карантинният срок на ПРЗ при прибирането на реколтата, което се отбелязва в “Дневник за проведените химични обработки и употребени торове, подобрители на почвата и биологично активни вещества”.

II *Животновъдство (когато стопанството се занимава с животновъдство в изброените области)*

1 **Млечно животновъдство**

- SRAM01** Млекодобивните стопанства и млекосъбирателните пунктове да са регистрирани в Регионалните ветеринарномедицински служби (РВМС)
- SRAM02** Оборите и прилежащите помещения свързани с обслужването на животните да са чисти, подредени и в добро хигиенно състояние
- SRAM03** В обора или прилежащите му помещения да няма натрупване на оборски тор или други отпадъци
- SRAM04** Оборският тор и другите отпадъци редовно да се отстраняват от помещенията
- SRAM05** Отделенията в обора да се поддържат сухи, а при необходимост да се покриват с постелъчен материал
- SRAM06** Доилната зала, помещенията за събиране и съхранение на млякото, помещенията за почистващите средства, съоръженията и оборудването за доене на млякото в тях да се поддържат чисти, подредени и в добро състояние
- SRAM07** Дезинфекцията на оборите и помещенията да се извършва по начин, който не позволява смесване на препаратите за почистване и дезинфекция с млякото или замърсяването му

- SRAM08** В обора и доилната зала да се допуска влизането само на млекодайни животни
- SRAM09** Гризачи, насекоми и други вредители да се унищожават системно
- SRAM10** Химикалите, лекарствата и други подобни материали да се държат на безопасно място в заключени помещения или шкафове
- SRAM11** Да не се съхраняват в обора фуражи, които могат да окажат неблагоприятно влияние върху млякото
- SRAM12** Помещенията за доене и първична обработка на млякото, както и МСП, да са лесно почистващи се стени и подове
- SRAM13** Помещенията за доене и първична обработка на млякото, както и МСП, да са с настилка на пода, която улеснява оттичането на течности и отпадъци
- SRAM14** Помещенията за доене и първична обработка на млякото, както и МСП, да са с подходяща вентилация и осветление;
- SRAM15** Помещенията за доене и първична обработка на млякото, както и МСП, да са с осигурен подходящ и достатъчен достъп на питейна вода
- SRAM16** Помещенията за доене и първична обработка на млякото, както и МСП, да разполагат с добра изолация от всякакви източници на замърсяване
- SRAM17** Помещенията за доене и първична обработка на млякото, както и МСП, да разполагат с уреди и съоръжения, лесни за измиване, почистване и дезинфекциране
- SRAM18** Помещенията за съхранение на млякото във фермите и МСП да са оборудвани с подходящи съоръжения за охлаждане на млякото
- SRAM19** Помещенията за съхранение на млякото във фермите и МСП да са защитени срещу вредители
- SRAM20** Помещенията за съхранение на млякото във фермите и МСП да са добре изолирани от всякакви помещения, в които се държат животни
- SRAM21** Доилните апарати да се разполагат върху чист под
- SRAM22** Доилните апарати да осигуряват защита на млякото през цялото време на доенето
- SRAM23** Доилните апарати да са конструирани така, че да позволяват поддържането на вътрешните повърхности чисти
- SRAM24** Технологичното оборудване, инструментите или техните повърхности, които влизат в контакт с млякото да са произведени от материали, които не взаимодействат със суровото мляко, да не променят физико-химичния му състав, да не отделят токсични вещества и мирис, да не придават допълнителен привкус, да са устойчиви на корозионното действие, да издържат на постоянно почистване и дезинфекция; вътрешната повърхност на материалите трябва да е гладка и да не е боядисана
- SRAM25** Съоръженията, използвани за доенето, механичните доилни апарати и цистерни, влизащи в контакт с млякото, да се почистват и дезинфекцират след употреба
- SRAM26** Съоръженията да се почистват, измиват и дезинфекцират преди последваща употреба, в случай че са били транспортирани
- SRAM27** След почистване и дезинфекция, съоръженията да се изплакват с питейна вода
- SRAM28** Оборудването и четките за почистване и дезинфекция да се съхраняват отделно
- SRAM29** Млекосъбирателните пунктове да имат съоръжения за охлаждане или подходящи средства за охлаждане на млякото и ако същото се съхранява в млекосъбирателни пунктове - охлаждаща инсталация за съхранение;
- SRAM30** Млекосъбирателните пунктове да имат центрофуга или друга апаратура, подходяща за физическото му пречистване, когато млякото се пречиства в млекосъбирателния пункт

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

- SRAM31** Млекосъбирателните пунктове да имат съоръжения за измерване на количеството и вземане на средна проба и за първичен анализ
- SRAM32** Млекосъбирателните пунктове да имат хладилник за съхранение на контролните проби от суровото мляко
- SRAM33** Млекосъбирателните пунктове да имат дневник за постъпващите сурови млека
- SRAM34** Млекосъбирателните пунктове да имат папка с уведомителни писма за резултатите от изследванията на суровото мляко по показателите ОБМ, ОБСК и инхибитори
- SRAM35** Млекосъбирателните пунктове да имат списък на млекопроизводителите, предаващи сурово мляко и броят на млекодайните животни, от които то се добива, като списъкът трябва да е заверен от кмета и лицензиария ветеринарен лекар на населеното място
- SRAM36** Млекосъбирателните пунктове да имат обявено работно време
- SRAM37** След изпразване охладителните вани да се почистват, дезинфекцират и да се оставят отворени до следващата им употреба
- SRAM38** Едрите преживни млекодайни животни, от които се добива млякото да имат ветеринарномедицински паспорт
- SRAM39** Всички млекодайни животни да са маркирани и да са в добро хигиенно състояние
- SRAM40** Сурово мляко да се добива от животни, които не са заразени от туберкулоза, бруцелоза или други заразни болести, предаващи се на човека чрез млякото
- SRAM41** Да не се добива мляко от животни, страдащи от инфекции на гюловия и храносмилателния апарат, както и с видими рани и възпаления по вимето
- SRAM42** Млекодайни животни да не бъдат третираны с вещества, опасни за здравето на човека, които се отделят чрез млякото
- SRAM43** Козите, овцете и биволите да се изследват за туберкулоза, в случай че се отглеждат заедно с крави
- SRAM44** Суровото мляко да не се заплаща, ако е добито от животни, които са третирани с вредни за човека вещества за стимулиране на угояването и растежа на животните
- SRAM45** Суровото мляко да не се заплаща, ако съдържа остатъци от субстанции, които превишават позволеното ниво
- SRAM46** Преди започване на доенето на всяко млекодайно животно да се почистват млечните папили, вимето и ако е необходимо - слабините, бедрата и корема
- SRAM47** Преди издояването на всяко млекодайно животно, доячът да извършва пробно доене в отделен съд за установяване на промени във външния вид на млякото
- SRAM48** Всяко лице, заето с доенето на млякото да преминава предварителни и периодични медицински прегледи
- SRAM49** Чашките или спрейовете за дезинфекция на млечните папили на млекодайните животни да се използват непосредствено след доенето
- SRAM50** Средствата за почистване и дезинфекция на млечните папили, да са одобрени от НВМС
- SRAM51** Доячите и лицата, заети с обработката на млякото да носят подходящо чисто работно облекло
- SRAM52** Доячите да измиват ръцете си непосредствено преди доенето и при замърсяването им
- SRAM53** Откритите рани и охлузванията по ръцете да се превързват с непромокаема превръзка
- SRAM54** В близост до мястото на доене да са разположени мивки за измиване на ръцете

- SRAM55** След издояване, млякото да се съхранява в отделно помещение (МСП)
- SRAM56** Помещенията за доене и първична обработка на млякото, както и МСП, да се използват само за дейности свързани с обработка на млякото и оборудването за доене
- SRAM57** Гюмовете с мляко да са покрити, докато са в обора и до преместването им в МСП
- SRAM58** Когато млякото се прецежда в млекодобивното стопанство, използвания филтър да се сменя или почиства редовно преди всяко доене

2

Свиневъдство

- SRSM01** Свиневъдните стопанства да бъдат регистрирани в Регионалните ветеринарно-медицински служби /РВМС/.
- SRSM02** Всички свине намиращи се в стопанствата да бъдат идентифицирани с индивидуални жълти пластмасови ушни марки на лявото ухо.
- SRSM03** Теренът, на който е изградено свиневъдното стопанство, да е най-малко на 2 м. над нивото на подпочвените води и с подходящ наклон за оттичане на повърхностните води.
- SRSM04** Теренът, на който е изградено свиневъдното стопанство, да е на разстояние най-малко 500 м. от кланици, предприятия за производство на месни продукти и предприятия за обезвреждане на отпадъци от животински произход.
- SRSM05** Теренът, на който е изградено свиневъдното стопанство, да е разположен на подветрената страна на селището и да е защитен от постоянно духащи ветрове и студени течения.
- SRSM06** Свиневъдното стопанство да има трайна ограда, висока 1,5 – 2 м. и да отстои най-малко на 10 – 25 м. от сградите, в които се отглеждат свине.
- SRSM07** Свиневъдното стопанство да разполагат с ветеринарно-санитарен филтър – мокър или сух;
сух – за обекти с капацитет до 700 места за угодяване и развъдни за свине-майки до 100 места;
мокър – повече от 700 места за угодяване и развъдни над 100 места за свине-майки
- SRSM08** Свиневъдното стопанство да разполагат със заключващ се вход-изход за МПС с дезинфекционна площадка
- SRSM09** Свиневъдното стопанство да разполагат с рампа за товарене и разтоварване на свине
- SRSM10** Свиневъдното стопанство да разполагат с рампа за разтоварване на фураж
- SRSM11** Свиневъдното стопанство да разполагат с хладилно помещение или хладилник за съхраняване на трупове на умрели свине
- SRSM12** Свиневъдното стопанство е обозначено с табела с надпис “Забранява се достъпът на външни лица”
- SRSM13** Свиневъдното стопанство да имат карантинно /адаптационно/ помещение, изолирано от производствените сгради
- SRSM14** Свиневъдното стопанство да имат канализационна система за отвеждане на твърдите и течни отпадъци, която позволява извършване на дезинфекция
- SRSM15** Свиневъдното стопанство разполагат с оборудване за обработка и съхранение на твърд и течен тор достатъчен за срок 8 седмици
- SRSM16** Помещенията, в които се отглеждат свине да са недостъпни за други животни, гризачи и птици
- SRSM17** На входа на всяко помещение, в които се отглеждат свине, е поставена вана за дезинфекция на обувките

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

- SRSM18** Помещенията, в които се отглеждат свине, да са изградени от материали, които лесно могат да се почистват, дезинфекцират и не отказват вредно въздействие върху животните
- SRSM19** Помещенията, в които се отглеждат свине, да имат безопасна електрическа инсталация и електроуреди
- SRSM20** Помещенията, в които се отглеждат свине, да осигуряват необходимия въздухообмен чрез естествена вентилация или вентилационна система
- SRSM21** В помещенията, в които се отглеждат свине, вредните газове да не надвишават следните концентрации – въглероден двуокис – 0,3 %, амоняк – 0,2 %, сероводород – 0,001 %
- SRSM22** Помещенията, в които се отглеждат свине, да осигуряват възможност на животните да лягат и стават без затруднение, при групово отглеждане на подрастващи прасета и прасета за угодяване на всяко от тях да бъде осигурена свободна подова площ най-малко:
0,15 кв.м. – за прасета с тегло до 10 кг
0,20 кв.м. – за прасета с тегло от 10 до 20 кг
0,30 кв.м. – за прасета с тегло от 20 до 30 кг
0,40 кв.м. – за прасета с тегло от 30 до 50 кг
0,55 кв.м. – за прасета с тегло от 50 до 80 кг
0,75 кв.м. – за прасета с тегло от 80 до 110 кг
1 кв.м. – за прасета с тегло над 110 кг
- SRSM23** За всяка женска свиня след първо заплождане и за всяка бременна свиня майка, когато се отглеждат в отделни групи от 6 до 40 животни да бъде осигурена свободна подова площ най-малко:
1,64 кв.м. – за женска свиня след първо заплождане
2,25 кв.м. – за свиня майка
- SRSM24** Помещенията, в които се отглеждат свине, да осигурява видимост между отделните животни
- SRSM25** Помещенията, в които се отглеждат свине, да имат подове, които са равни, сухи и твърди и да не позволяват подхлъзване
- SRSM26** Помещенията, в които се отглеждат свине, да имат суха и безвредна постеля
- SRSM27** Помещенията, в които се отглеждат свине, да имат изкуствено осветление – не по-малко от 40 лукса през деня с намаляваща през нощта интензивност до 30 лукса
- SRSM28** Помещенията, в които се отглеждат свине, максимално ниво на шум – не повече от 85 децибела
- SRSM29** Помещенията, в които се отглеждат свине, да имат съоръжения за хранене и поене на животните, изградени по начин, който не допуска замърсяване на фуража и водата
- SRSM30** Родилните боксове да са чисти, сухи, отцедливи и снабдени с парапети за предпазване на новородените прасенца, като температурата на въздуха в помещенията за отглеждане да се поддържа между 12-25oC
- SRSM31** За бозаещите прасета да има топлинен източник, който осигурява температура на въздуха:
от 30 до 33oC за прасета от 1 до 3 дневна възраст
от 28 до 30oC за прасета от 3 до 7 дневна възраст
от 25 до 28oC за прасета от 7 до 14 дневна възраст
от 23 до 26oC за прасета от 14 до 21 дневна възраст
от 19 до 22oC за прасета от 21 до 28 дневна възраст
от 16 до 18oC за прасета от 28 до 35 дневна възраст
- SRSM32** Работниците обслужващи свинете трябва да притежават заверени здравни книжки от съответните здравни органи

- SRSМ33** Работниците обслужващи свинете трябва да не внасят храна от животински произход в животновъдния обект
- SRSМ34** Работниците обслужващи свинете трябва да не отглеждат свине за лична консумация в стопанството
- SRSМ35** Работниците обслужващи свинете трябва да имат индивидуално работно облекло
- SRSМ36** Ветеринарния лекар, обслужващ обекта да води дневник за здравословното състояние на животните
- SRSМ37** Ветеринарния лекар, обслужващ обекта да води дневник за извършени ваксинации, диагностични изследвания и манипулации
- SRSМ38** Ветеринарния лекар, обслужващ обекта да води дневник за броя на умрелите животни

3

Зайцевъдство

- SRRM01** Зайцефермата се осигурява с питейна вода
- SRRM02** Зайцефермата да осигурява възможности за озеленяване на обекта
- SRRM03** Зайцефермата да е на отстояние от други животновъдни обекти или животновъдни комплекси. За зайцеферма с над 100 бр. зайци - не по-малко от 1000 метра
- SRRM04** Зайцефермата да е на отстояние от пътищата от републиканската пътна мрежа За зайцеферма с над 100 бр. зайци не по-малко от 500 метра
- SRRM05** Зайцефермата да е на отстояние от железопътна линия. За зайцеферма с над 100 бр. зайци - не по- малко от 350 метра
- SRRM06** Зайцефермата да е на отстояние от индустриални предприятия, чието производство е свързано с отделяне в атмосферата на вредни за животните вещества
- SRRM07** Размерите на помещенията за животни да са съобразени с оптималната площ за едно животно:

Поставяне в клетка:

Тегло /в кг/	минимална площ на пода на клетката в кв. см	минимална височина на клетката в см
Заяк 1 кг.	1400	30
Заяк 2 кг.	2000	30
Заяк 3 кг.	2500	35
Заяк 4 кг.	3000	40
Заяк 5 кг.	3600	40

Поставяне в клетки на зайци за размножаване:

Тегло на зайкинята, кг	минимална площ на клетката на зайкинята и малките и,кв.м	минимална височина на клетката, см	минимална площ на гнездото за малките, кв. М
1	0,3	30	0,1
2	0,35	30	0,1
3	0.40	35	0,12
4	0,45	40	0,12
5	0,5	40	0,14

Заб.: Минималната площ на пода на клетката на зайкинята и нейните малки включва площта на гнездото на малките

- SRRM08** Да се спазва температура в помещенията за зайци, отглеждани в клетки - оптимална температура в С°: - 20 -28 С°.

- SRMM09** Теренът да е с възможно изложение на животновъдните сгради на юг.югоизток или югозапад
- SRMM10** Профилът на терена да е равен, с минимален наклон не по-малко от 1% и ниво на подпочвените води не по-малко от 2м. от повърхността на терена
- SRMM11** Теренът да осигурява възможност за разполагане на сградите и съоръженията във фермата съобразно физиологическите потребности на животните и вида на крайния продукт
- SRMM12** Зайцефермата да е разделена на две изолирани една от друга зони:
1.Зона А - Бяла зона. В зона А са разположени сградите за отглеждане на зайци и пряко обслужващите ги спомагателни сгради и съоръжения.
2.Зона Б - Черна зона. В зона Б са разположени административно-битови сгради,складове,работилници, гаражи и др.
- SRMM13** Стените и подовете на помещенията и съоръженията за зайци да бъдат изградени от материал с особено устойчиви повърхности, за да издържат на износването, причинено от движението на животните, както и на измиването и дезинфекцията, която се предвиждат по технология.
- SRMM14** Всяко оборудване или прикрепени елементи в помещенията да са допълнително защитени, така че да не могат да бъдат повредени от животните
- SRMM15** Всяко оборудване или прикрепени елементи в помещенията да са допълнително защитени, така че да не могат животните сами да се нараняват от съприкосновение с тях.
- SRMM16** Зайцефермата да разполага с отделени помещения и съоръжения, където се извършват ветеринарномедицински прегледи или профилактични и лечебни манипулации

4

Птицевъдство

- SRPM01** Птицефермата да е изградена съобразно строителните изискванията и нормите за осигуряване на здравната защита на селищната среда и прилежащата ѝ територия
- SRPM02** Помещенията за отглеждане на птици да са разположени в най-изолираната, отцедлива част на птицефермата и да са с южно или югоизточно изложение. Теренът около помещенията за отглеждане на птици да е затревен и частично залесен.
- SRPM03** Помещенията за отглеждане на пуйки да са близо до пасище
- SRPM04** Помещенията за отглеждане на патици и гъски да са близо до пасище и водни площи
- SRPM05** На 1 кв.м. от пода на помещението за отглеждане на птици да се отглеждат не повече от:
5-6 кокошки от леките яйценосни породи
4-5 от общоползвателните породи
3 патици
2 гъски
2 пуйки
- SRPM06** За кокошка и патица е необходим 0,8 куб.м,за гъска и пуйка 2 куб,м.въздух,Броят на подрастващите и на птиците за угодяване на 1 кв.м се увеличава 1,5- 2,5 пъти.
- SRPM07** Помещенията за отглеждане на птици да се поддържат сухи
- SRPM08** Помещенията за отглеждане на птици да се поддържат почистени
- SRPM09** Помещенията за отглеждане на птици да се поддържат достатъчно осветени
- SRPM10** Помещенията за отглеждане на птици да са водоснабдени с питейна вода
- SRPM11** Помещенията за отглеждане на птици да са електрифицирани с двойно захранване

Национален план за развитие на земеделието и селските райони

- SRPM12** Помещенията за отглеждане на птици да са с добра вентилация, без да се допуска течение (особено през зимата)
- SRPM13** Птицефермата да е разделена на две изолирани една от друга зони:
- SRPM14** 1.Зона А - Бяла зона. В зона А са разположени сградите за отглеждане на птиците и пряко обслужващите ги спомагателни сгради и съоръжения.
- SRPM15** 2.Зона Б - Черна зона. В зона Б са разположени административно-битови сгради,складове,работилници, гаражи и др.
- SRPM16** На всеки изход от птицефермата да има съоръжения за дезинфекция на транспортните средства и хора
- SRPM17** Вътрешната транспортна мрежа да не кореспондира пряко с външните пътища.
- SRPM18** Помещенията за отглеждане на малки пилета да са осигурени с отопление
- SRPM19** Помещенията за отглеждане да са осигурени с необходимия брой хранилки, за да се хранят едновременно всички птици
- SRPM20** Хранилките трябва да осигурят свободен достъп на птиците до храната, без да разпиляват фуража, лесно да се почистват и дезинфекцират
- SRPM21** За новоизлюпените птици се използват плоски хранилки, които се заменят през 10-15 дни
- SRPM22** Помещенията за отглеждане да са осигурени с достатъчно поилки, които са направени така, че птиците да ги използват лесно, без да се мокрят и замърсяват водата (На 50 бр. пилета или пуйчета да е осигурена минимум една пластмасова поилка с вместимост 2,5 л)
- SRPM23** Височината на поилките да е съобразена с вида и възрастта на птиците
- SRPM24** Помещенията за отглеждане да са осигурени с достатъчно гнезда за снасяне - 1 гнездо за 15-20 кокошки
- SRPM25** Гнездата за снасяне на пуйките и гъските са разположени на 50 см височина от пода
- SRPM26** Гнездата за снасяне на патиците и гъските са разположени на пода и са застлани със слама, сено или талаш
- SRPM27** В помещението за кокошки и пуйки да има достатъчно и подходящи кацалки, които са на височина 0,75-1,0 м от пода - всички на една височина
- SRPM28** В помещението да има пепелна баня - дървено сандъче с размери 70/125/20 см, в което се поставя дървесна пепел и пясък
- SRPM29** Помещенията да имат достатъчно място, необходимо за развитието на птиците - на 1 кв.м. се отглеждат:
20-25 пилета до 30 дневна възраст,
15-20 на 31-45 дневна възраст,
10-15 на 46-60 дневна възраст и
8-10 над 60 дневна възраст
- SRPM30** Въздухът в помещението да бъде свеж, без неприятна миризма на сероводород или амоняк и средна влажност
- SRPM31** Отворите на вентилаторите, вратите към производствените помещения и прозорците на складовите помещения да са обезопасени срещу проникването на птици различни от отглежданите и от гризачи
- SRPM32** Към сградите за отглеждане на носачки-родители да са предвидени помещения за фумигация на яйцата
- SRPM33** Отделните сгради за птици в производствения център да са разположени на разстояние не по-малко от 20 до 60 м една от друга

- SRPM34** Люпилните да са оформят като самостоятелно звено и да са разположени на разстояние не по-малко от 1500 м от центровете и секторите за отглеждане на птици
- SRPM35** В люпилните да се зареждат яйца за инкубация само от един вид и от една ферма
- SRPM36** Птицефермите да разполагат санитарно-битова част за преобличане, изкърпане и дезинфекция на персонала и външни посетители
- SRPM37** Различните видове суровини, материали и продукцията да се складират в отделни помещения

5

Дребни преживни животни за месо

- SRSKM01** Животновъдните стопанства за отглеждане на дребни преживни животни да са регистрирани в Регионални ветеринарномедицински служби (РВМС)
- SRSKM02** Животновъдните стопанства да са с изложение на юг, югоизток или югозапад
- SRSKM03** Теренът на животновъдното стопанство да бъде сух, отцедлив и равен, като подпочвените води трябва да са минимум на 1,5 -2м.от повърхността
- SRSKM04** Животновъдните стопанства да са оградени по начин, който не позволява влизането на други животни /домашни и диви/
- SRSKM05** Животновъдните стопанства да бъдат осигурени с питейна вода и да бъдат електрифицирани
- SRSKM06** Животновъдните стопанства да са чисти, подредени и да се поддържат в добро хигиенно състояние
- SRSKM07** За всяко дребно преживно животно с тегло под 70 кг да има минимална площ на кошарата за едно животно - 1,4 кв.м. площ, като минималната дължина на кошарата трябва да е 1,80 м
- SRSKM08** При групово отглеждане в кошара - минималната площ за едно животно трябва да е 0,7 кв.м. за всяко дребно преживно животно с тегло под 70 кг, а минималната дължина на коритото за хранене трябва да е 0,35 см за животно
- SRSKM09** За всяко дребно преживно животно с тегло над 70 кг да има минимална площ на кошарата за едно животно - 1,6 кв.м.площ, като минималната дължина на кошарата трябва да е 1,80 м
- SRSKM10** При групово отглеждане в кошара - минималната площ за едно животно трябва да е 0,8 кв.м. за всяко дребно преживно животно с тегло над 70 кг, а минималната дължина на коритото за хранене трябва да е 0,35 см за животно
- SRSKM11** Разстоянието между всяко помещение за настаняване на дребни преживни животни да е най-малко 20 м
- SRSKM12** Към всяко помещение за отглеждане на дребни преживни животни да е изградена стая или бокс за изолиране на болни животни
- SRSKM13** Овцекомплекси, в които ще се извършва машинно доене на овцете, да разполагат със зала за доене, като подовете и стените трябва да бъдат изградени от материал, който лесно да се почиства и дезинфектира
- SRSKM14** Към доилната зала да има помещение, в което да се мие, почиства и дезинфектира апаратурата за доене
- SRSKM15** Животновъдната ферма да има помещение за събличане и преобличане на персонала, както и бани и мивки към него
- SRSKM16** Към овцекомплексите да има изграден пункт за ветеринарния лекар, който да отстои на 50 м от помещенията за животни

- SRSGM17** Към овцекомплексите да има изграден трупосъбирателен пункт и контейнер, в които се събират труповете на животни до приемането им от екарисажа, или трупосъбирателна яма, която да е разположена най-малко на 20 м от помещенията за животни
- SRSGM18** Към овцекомплексите да има изградена кланична площадка за извършване на клане по необходимост, която е канализирана и водоснабдена
- SRSGM19** Към овцекомплексите да има изградено торище, където се изхвърля торта при почистване, като местото трябва да е подходящо и отдалечено от основните помещения
- SRSGM20** Помещение в което се разполага доилния агрегат, ако се извършва машинно доене, да е с две отделения към него - едно в което се приема, прецежда, охлажда и съхранява млякото до предаването му, а другото за измиване, дезинфекция и съхраняване на инвентара и съдовете за мляко
- SRSGM21** Животновъдното стопанство разполага с помещение (ако не се извършва машинно доене) с възможности за охлаждане и съхраняване на млякото, както и за почистване, измиване и дезинфекциране на инвентара и съдовете за мляко
- SRSGM22** Животновъдното стопанство да разполага с дезинфекционно площадка за дезинфекциране на копитата на дребните преживни животни
- SRSGM23** Животновъдното стопанство да разполага с баня за масови профилактични изкъпвания на дребните преживни срещу ектопаразити
- SRSGM24** В животновъдното стопанство да има помещения, които се заключват, за съхранение на концентрираните фуражи и помещения или навеси за съхранение на силаж, сенаж, слама и др.
- SRSGM25** Собствениците на животновъдни стопанства да разполагат с необходимите препарати за дезинфекция, дезинсекция и дератизация